

กระบวนการสร้างกรอบความคิดของขบวนการเสื้อแดง จังหวัดขอนแก่น Framing Process of The Khon Kaen Red Shirt Movement

ชุตติเดช สำเร็จ¹ และ กนกรัตน์ เลิศชูสกุล²
Chutidej Samret¹ and Kanokrat Lertchoosakul²

Article History

Receive: April 9, 2020

Revised: March 12, 2021

Accepted: March 15, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกระบวนการสร้างกรอบความคิดทางการเมืองที่ทำให้คนเสื้อแดงเกิดความตื่นตัวทางการเมือง และวิเคราะห์การต่อสู้เพื่อสร้าง เปลี่ยนแปลง และผลิตซ้ำกรอบความคิดทางการเมืองของคนเสื้อแดง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทฤษฎีกรอบความคิด เป็นเครื่องมือหลักในการทำความเข้าใจขบวนการเสื้อแดง และนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มคนเสื้อแดงในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ช่วงระยะเวลาหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ.2549 ถึง การเลือกตั้ง 24 มีนาคม 2562 ผลการวิจัยพบว่า 1) มวลชนเสื้อแดงจังหวัดขอนแก่น ได้เลือกรับกรอบความคิดของขบวนการที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของตนเอง โดยพิจารณาและสอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคมการเมือง 2) มวลชนคนเสื้อแดงมีความพยายามต่อสู้ ต่อรอง เพื่อปรับเปลี่ยนกรอบความคิดที่ถูกสร้างขึ้นด้วย 3) แม้ว่าขบวนการเสื้อแดงเองจะต้องประสบกับอุปสรรคจนต้องยุติการเคลื่อนไหว จากบริบทการเมืองแบบเผด็จการหลังรัฐประหารปี 2557 แต่กระบวนการสร้างกรอบความคิดที่มวลชนได้มีส่วนร่วมส่งผลพัฒนาให้มวลชนกลายเป็นปัจเจกบุคคลผู้ตื่นตัวทางการเมืองและดำรงอยู่ และการเลือกตั้งมีนาคมปี 2562 มวลชนคนเสื้อแดงเข้มข้นหลายกลุ่มยังคงตื่นตัวและมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไป โดยมีได้จำกัดเพียงกับพรรคเพื่อไทยเท่านั้นแต่ขยายการมีส่วนร่วมไปยังพรรคอนาคตใหม่และกิจกรรมทางการเมืองในการต่อต้านการปกครองโดยรัฐบาลทหารอีกด้วย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ ทำให้เข้าใจถึงยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีในการสร้างกรอบความคิดทางการเมือง และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมอันเป็นผลให้คนเสื้อแดงเกิดความตื่นตัวทางการเมืองและจนทำให้คนเสื้อแดงลุกขึ้นมาปฏิบัติทางการเมืองในช่วงเวลาที่ผ่านมา

คำสำคัญ : การเมืองไทย ; ขบวนการเสื้อแดง ; กรอบความคิด ; พรรคเพื่อไทย ; พรรคอนาคตใหม่

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาการเมืองและการจัดการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , Master's Student in Politics and Governance, Faculty of Political Sciences, Chulalongkorn University

² อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , lecturer, Department of Government, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University

ABSTRACT

The objectives of this study are to examine the framing process which contributes to the political awareness among red-shirt supporters and analyze the struggle to construct, alter, and reproduce the political frames of the Red Shirt Movement through qualitative research methods. This study reviewed and analyzed the data by utilizing framing theory as a fundamental tool to build a better understanding of the movement, which is achieved and presented through descriptive analysis. The data were collected from Red Shirt supporting groups in Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province since the September 19 coup d'état in 2006 up until the March 24 general election in 2019. The research findings illustrate two important findings. First, the constituents of the movement have selectively adopted the frames, which corresponds to their individual experience, assessed on the basis of the actualities of the political society. Secondly, the constructed frames were not received without scrutiny, as seen from the struggle to reshape the presented frames, leading to an increased intensity of engagement among red-shirt supporters. Thirdly, in the wake of the 2014 coup d'état Thailand's political context reverted to that of dictatorship. Despite the Red Shirt Movement itself, upon facing multiple obstructions, being forced to cease activity, the integrated framing process has had an impact on the transformation of the adherents into prevailing individuals with political awareness. During the March 24 general election in 2019, many of the radical red-shirt supporting groups were still politically active and engaged, albeit with extended affiliation, beyond the Pheu Thai Party, with the Future Forward Party and political rallies against the military-backed government. The expected benefits of this research are an insightful understanding on the strategies involved in the act of expanding political frames and a better grasp of the political engagement, which has engendered political awareness and activity among red-shirt supporters over the past years.

Keywords : Thai Politics ; Red Shirt Movement ; Framing ; Pheu Thai Party ; Future Forward Party

บทนำ

การเมืองไทยในช่วงหลังปี 2540 เป็นต้นมา นับได้ว่า เป็นช่วงทศวรรษแห่งความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นว่าจะเป็นกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (People's Alliance For Democracy: PAD) หรือรู้จักกันในนาม “กลุ่มคนเสื้อเหลือง” และกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (United Front of Democracy Against Dictatorship: UDD) นปช.แดงทั้งแผ่นดิน หรือรู้จักกันในนาม “กลุ่มคนเสื้อแดง” การเคลื่อนไหวของแต่ละกลุ่มได้สร้างปรากฏการณ์ทางการเมืองมากมายที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง การเข้าใจต่อปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยดังกล่าวได้อย่างครบถ้วนครอบคลุมงานศึกษาชิ้นนี้เห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาการวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะและพลวัตของขบวนการเสื้อแดงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการและพลวัตของความขัดแย้งที่ผ่านมา ขบวนการเสื้อแดงไม่ได้ร้อยรัดกันด้วยความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจกันเท่านั้น ในทางกลับกันขบวนการเสื้อแดงมีความสลับซับซ้อนและประกอบไปด้วยกลุ่มคน หลายสถานะ และหลากหลายความคิดทางการเมือง ซึ่งก็มีอาจกำหนดได้อย่างง่ายดายด้วยเส้นแบ่งทางเศรษฐกิจหรือกระทั่ง ความต่างระหว่างเมืองกับชนบท และทั้งยังมีพลวัตที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Laungaramsri, 2013)

บทความชิ้นนี้จึงพยายามพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับขบวนการเสื้อแดงให้ไปไกลกว่าความคิดแบบมหภาคของขบวนการฯ โดยเน้นให้ความสำคัญกับการศึกษากลุ่มคนเสื้อแดงในฐานะหน่วยการศึกษาในระดับจุลภาค เพื่อให้เห็นภาพทางการเมืองไทยอย่างมีพลวัตในช่วงที่ผ่านมา ความหลากหลายและซับซ้อนของขบวนการเสื้อแดงว่ามีความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ทางการเมือง ชุดใดที่ร้อยรัดพวกเขาเอาไว้หรือถูกใช้อย่างไร รวมถึงถูกรับรู้อย่างไร การศึกษากระบวนการสร้างกรอบโครงความคิด (framing process) ของขบวนการเสื้อแดง ยังจะสามารถทำให้เห็นถึงศักยภาพในการระดมมวลชนของการสร้างความหมายต่างๆ ที่ถูกผลิตขึ้นมาอยู่ตลอดเวลา การทำความเข้าใจประเด็นดังกล่าวก็จะช่วยฉายให้เห็นภาพการต่อสู้แย่งชิงแข่งขันการให้ความหมายของความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ทางการเมือง การตอบคำถามเหล่านี้จึงมีความสำคัญและน่าสนใจอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เข้าใจกระบวนการการเคลื่อนไหวของขบวนการเสื้อแดงที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเมืองไทยครั้งใหญ่

บทความนี้จะแบ่งออกเป็นห้าส่วน ส่วนแรก การทบทวนงานวรรณกรรมเกี่ยวกับขบวนการเสื้อแดงที่ผ่านมาว่ามีข้อจำกัดอย่างไร ส่วนที่สอง แนวทางการวิเคราะห์เสื้อแดงที่แตกต่างจากงานก่อนหน้านี้ผ่านกรอบทฤษฎีการสร้างกรอบความคิด (framing process) และวิธีการศึกษา ส่วนที่สาม ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยนำเสนอภาพการเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการเสื้อแดงขอนแก่น ส่วนที่สี่ เสนอการวิเคราะห์ความพยายามสร้างความหมายความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตัวของมวลชนเองด้วย โดย การสร้างกรอบความคิดของขบวนการเฉพาะผ่านกรอบโครงความคิดเรื่องความอยุติธรรม (injustice frame) เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับ การเคลื่อนไหว และวิเคราะห์การรับกรอบโครงความคิดที่ถูกสร้างขึ้นของมวลชน โดยฉายภาพให้เห็นความแตกต่างหลากหลายของมวลชนในขบวนการ การเลือกรับ ปรับเปลี่ยนกรอบโครงความคิด ที่ไม่สามารถควบคุมพวกเขาได้อย่างง่ายดาย ส่วนสุดท้าย มรดกของกระบวนการสร้างกรอบโครงความคิดกับการทำให้คนเสื้อแดงกลายเป็นปัจเจกพลเมืองผู้ตื่นตัวทางการเมืองหลังการลบทบหาของขบวนการเสื้อแดง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการกระบวนการสร้างกรอบโครงความคิดทางการเมืองที่ทำให้คนเสื้อแดงเกิดความตื่นตัวทางการเมือง
2. เพื่อวิเคราะห์การต่อสู้เพื่อสร้าง เปลี่ยนแปลง และผลิตซ้ำกรอบโครงความคิดทางการเมืองของคนเสื้อแดง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากที่ผ่านมา มีงานวิชาการและบทวิเคราะห์จำนวนมากที่พยายามศึกษาและทำความเข้าใจการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงส่วนใหญ่เน้นศึกษาเพื่อตอบ 3 คำถามหลัก ได้แก่ หนึ่ง ใครคือคนเสื้อแดง สอง ทำไมคนเสื้อแดงจึงลุกขึ้นมา มีปฏิบัติการทางการเมือง และ ขบวนการคนเสื้อแดงระดมทรัพยากรและมียุทธวิธีในการเคลื่อนไหวอย่างไร

งานกลุ่มแรก “ใครคือคนเสื้อแดง” งานศึกษาของ Satitniramai, Mukdawijitra, and Pawakapan (2013) เสนอว่าคนเสื้อแดงคือ “ชนชั้นกลางระดับล่าง” หรือ “ชนชั้นกลางใหม่” ที่เป็นผลผลิตจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทยในรอบกว่าสองทศวรรษที่ผ่านมา ขณะที่ Walker (2012) เสนอว่าคนเสื้อแดง คือ “ชาวนารายได้ปานกลาง” (Middle Class Peasants) ส่งผลต่อการต่อสู้ทางอำนาจของคนเสื้อแดงในสังคมไทยปัจจุบัน งานศึกษาของ Thabchumpon (2016) พยายามอธิบายว่าคนเสื้อแดงไม่ใช่คนยากจนที่ถูกกีดกันออกจากระบบ หากแต่เป็นคนกึ่งเมืองกึ่งชนบท (Urbanized Villager) ที่มีประสบการณ์และวิถีชีวิตทั้งในสังคมเมืองและชนบท เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษเป็นนายกรัฐมนตรี Kitiarsa (2012) อธิบายว่ากลุ่มคนเสื้อแดงคือ ผู้ประกอบการทางการเมือง (Political Entrepreneurs) ที่พวกเขาเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคสินค้าต่างๆในตลาด ทำให้พวกเขาเหล่านั้นมีความสนใจกับการเลือกตั้ง และคำนึงสิทธิของตนเองในฐานะพลเมือง ขณะที่งานศึกษาของ Laungaramsri (2013) เสนอว่าขบวนการเสื้อแดงมีความเป็น “พหุสัมพันธ์ของขบวนการมวลชน” โดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน งานศึกษากลุ่มนี้มองคนเสื้อแดงในลักษณะ “ข้ามชนชั้น” กันทางเศรษฐกิจอันหลากหลายที่อยู่ภายในขบวนการ แต่งานศึกษาของ Mukdawijitra and Cheangsarn (2013) เสนอว่าการเคลื่อนไหวขบวนการเสื้อแดงเป็นขบวนการโต้กลับ (Counter-movement) ต่อขบวนการเสื้อเหลือง เพราะแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ได้สร้างเงื่อนไขให้ชนบทเกิดสำนึก ความต้องการ ความสัมพันธ์ทางการเมืองแบบใหม่ มีวิถีชีวิตแบบใหม่ แต่ก็มิได้เป็นที่มาของความคับข้องใจของคนเสื้อแดง แต่ความคับข้องใจของคนเสื้อแดงมาจากขบวนการโค่นล้มทักษิณและพรรคไทยรักไทย และเมื่อมาบรรจบกับการจัดตั้งองค์การเคลื่อนไหวต่างๆจึงนำไปสู่การกระทำรวมหมู่ของคนเสื้อแดงขึ้น แต่ขณะที่งานศึกษาของ Nuttapattanun (2015) พยายามตอบได้ว่าขบวนการเสื้อแดงไม่ถือว่าขบวนการโต้กลับของกลุ่ม พม. อย่างที่อุเชนทร์เสนอ เพราะถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหวของทั้งสองกลุ่ม จะมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกันเป็นส่วนใหญ่ และเป็นปฏิปักษ์ต่อกันอย่างชัดเจนในหลายประเด็น แต่เมื่อใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติโดยอาศัยการสำรวจความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่าง ก็ได้ผลการศึกษาที่ช่วยหักล้างว่า มวลชนเสื้อแดงไม่ใช่ขบวนการโต้กลับของขบวนการเสื้อเหลือง

งานกลุ่มที่สอง “ทำไมคนเสื้อแดงจึงลุกขึ้นมาปฏิบัติการทางการเมือง” โดยงานศึกษาในงานกลุ่มนี้เสนอว่าคนเสื้อแดงจึงลุกขึ้นมาปฏิบัติการทางการเมืองประกอบไปด้วยสามเงื่อนไขคือ เงื่อนไขแรกคือ ประสบการณ์ชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมของคนเสื้อแดงที่ต้องเผชิญกับรูปธรรมแห่งความอยุติธรรมในชีวิตประจำวัน จากปัญหา “สองมาตรฐาน” และจากการถูกดูหมิ่นดูแคลนจนเกิดความทุกข์ใจเพราะสังคมไร้ซึ่งความยุติธรรม เป็นผลมาจากการที่พวกตนถูกกีดกันสิทธิทางการเมือง อันเป็นเครื่องมือเดียวที่พวกเขามีอยู่จากการรัฐประหาร การกระจายทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกันความทุกข์ใจนี้ได้นำไปพัฒนาไปสู่ความคับแค้นใจเพราะสังคมไร้ความยุติธรรม การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ประชาธิปไตยในชนบทเป็นภาพสะท้อนของ

การก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตยในชนบท (Rural Democratization) บ่อนเพาะโครงสร้างอำนาจเก่าในหมู่บ้าน และปลูกฝังค่านิยมใหม่เกี่ยวกับประชาธิปไตยในหมู่บ้านชนบท ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านจิตสำนึกของชาวชนบท คนเสื้อแดงผู้ที่มีความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจในแง่ของการถูกกระทำ ยิ่งชัดเจนขึ้นผ่านปรากฏการณ์ตาสว่างของคนเสื้อแดง (Anonymous, 2018; Sopranzetti, 2013; Laungaramsri, 2013; Satitniramai, Mukdawijitra, and Pawakapan, 2013) เจื่อนไขที่สองคือ คนเสื้อแดงลุกขึ้นมาปฏิบัติการทางการเมืองก็เพราะต้องการปกป้องกติกาประชาธิปไตยผ่านการเลือกตั้ง งานจำนวนหนึ่งเน้นถึงการเลือกตั้งว่าเป็นกระบวนการที่เปิดพื้นที่ให้คนเสื้อแดงเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมากและพวกเขาก็เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการเลือกตั้ง การลุกขึ้นมาปฏิบัติการทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อแดงจึงเป็นการต่อสู้เพื่อต้องการตั้งอำนาจที่ถูกขโมยไปกลับคืน (Nethipo, 2015 ; Charoensin-o-larn, 2018) เจื่อนไขที่สาม การลุกขึ้นมาปฏิบัติการทางการเมืองของคนเสื้อแดงเป็นความต้องการจัดการความสัมพันธ์กับตัวแสดงใหม่ๆ ในพื้นที่และหน่วยทางการเมืองโดยเชื่อมโยงและซ้อนทับการเมืองของความปรารถนาของชนบท (Sangkhamanee, 2012)

งานกลุ่มที่สาม “คนเสื้อแดงมีการระดมทรัพยากรและมียุทธวิธีในการเคลื่อนไหวอย่างไร” งานศึกษากลุ่มนี้พยายามศึกษากลุ่มคนเสื้อแดงในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความเคลื่อนไหวทางการเมือง ทั้งการแสดงออกทางการเมือง และปฏิบัติการทางการเมืองในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน พยายามเชื่อมโยงให้เห็นการระดมปัจเจกบุคคลเข้าร่วมขบวนการ เพราะคาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากขบวนการที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้รวมถึงมีงานอีกส่วนหนึ่งที่ศึกษายุทธวิธี ในการต่อสู้ของคนเสื้อแดงภายใต้โครงสร้างที่ดำรงอยู่ในขณะนั้น เพื่อให้ขบวนการบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยมีการใช้การกระทำรวมหมู่ เช่น การระดมมวลชนและผู้สนับสนุน และการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของคนในขบวนการ รวมถึงการตอบโต้การต่อต้านขัดขวางจากฝ่ายต่อต้านไม่ว่าจะเป็นจากรัฐ หรือ ฝ่ายตรงข้าม ซึ่งมีอยู่ด้วยกันสามประเด็นคือ ประเด็นแรก การระดมทรัพยากรผ่าน “หมู่บ้านเสื้อแดง” ในฐานะที่เป็น “ชุมชนการเมือง” สำคัญเชิงอุดมการณ์ของคนเสื้อแดง มุ่งเน้นสร้างสำนึกและขยายการรับรู้ให้กับปัจเจกชนผู้นอกขบวนการเคลื่อนไหว เพื่อให้กลายมาเป็นผู้สนับสนุนขบวนการเคลื่อนไหวของคนเสื้อแดง การเปิดพื้นที่ทางการเมืองส่วนช่วยเชื่อมต่อโลกทางเศรษฐกิจของชาวบ้านกับโลกทางการเมือง ผ่านนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง (Archamas, 2010) ประเด็นที่สอง การระดมมวลชนคนเสื้อแดงผ่านวิทยุชุมชน ซึ่งวิทยุชุมชนได้ทำหน้าที่สื่อกลางในการระดมมวลชนของคนเสื้อแดง เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของขบวนการ ถือว่าวิทยุชุมชนได้เปิดพื้นที่ทางการเมืองที่แตกต่างจากในอดีต เพราะได้เปิดพื้นที่ให้กับคนไม่มีเสียงในชนบทที่สังคมมักไม่ค่อยได้ยินจากสื่อกระแสหลัก ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้สึก นำไปสู่การมีความรู้สึกร่วมกันของคนเสื้อแดง (Sitti, 2015 ; Laungaramsri, 2013) และประเด็นที่สาม ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวโดยใช้การกระทำรวมหมู่การขยายตัวของขบวนการเสื้อแดง คนเสื้อแดงได้ใช้ยุทธวิธีการระดมมวลชนและผู้สนับสนุน และการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของผู้คนในขบวนการ โดยคนเสื้อแดงใช้ร่างกายปฏิบัติการทางสังคมภายในพื้นที่ต่อสู้ของพวกเขา นำไปสู่การตอบโต้วาทกรรมที่กำหนดตำแหน่งแห่งที่ให้กับพวกเขา (Yuktanan, 2012)

อย่างไรก็ดี สถานะและขอบเขตความรู้ทางศึกษาเกี่ยวกับเสื้อแดงที่ผ่านมา มักนำเสนอออกมาในรูปแบบของการพรรณนาความที่ยังคงเน้นแนวทางการวิเคราะห์ขบวนการทางสังคมโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่แบบดั้งเดิมในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดจากการกระทำร่วมกันของคนเสื้อแดง และแม้จะมีการพัฒนาคำอธิบายการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพิ่มเติมขึ้นมาในระยะหลังไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีการระดมทรัพยากร หรือทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง แต่ก็ยังเกิดช่องว่างในการอธิบาย เพราะการอธิบายในลักษณะดังกล่าวมีลักษณะที่หยุดนิ่งตายตัว ทั้งที่ผู้คนเข้าร่วมขบวนการเสื้อแดงนั้นเปลี่ยนแปลงและปรับตัวอยู่ตลอดเวลา โดยงานศึกษาก่อนหน้ามีข้อจำกัดในการอธิบายปรากฏการณ์ขบวนการเสื้อแดงที่สำคัญสองประการด้วยกัน ประการแรก งานศึกษาทำความเข้าใจกลุ่มคนเสื้อแดงเพียงเพื่อตอบคำถามว่าใครคือคนเสื้อแดง และทำไมคนเสื้อแดงจึงลุกขึ้นมาปฏิบัติการทางการเมือง โดยละเลยประเด็นยุทธศาสตร์ทางอุดมการณ์ที่มีพลวัต งานศึกษาก่อนหน้ามุ่งเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลจากแกนนำของคนเสื้อแดงเป็นหลัก มีงานจำนวนน้อยที่ทำการศึกษามวลชนผู้สนับสนุนขบวนการคนเสื้อแดง โดยยังไม่ได้มีการศึกษาเก็บข้อมูลในเชิงลึกในหมู่บ้านและมวลชนคนเสื้อแดงที่มีความหลากหลาย ชัดแจ้ง แตกต่าง รวมถึงต่อสู้กันอยู่ตลอดเวลา รวมถึงยังไม่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างชุดของอุดมการณ์ วาทกรรมของแกนนำ การรับหรือเชื่อมโยงการช่วงชิง การมีส่วนร่วมในการสร้างชุดของอุดมการณ์ต่างๆ ในการเคลื่อนไหวของมวลชนเพื่อการต่อสู้ทางการเมืองในช่วงเวลาที่ผ่านมาอย่างไร ประการที่สองคือ การจะเข้าใจถึงแรงผลักดัน แรงบันดาลใจในการเคลื่อนไหวของคนเสื้อแดงว่าเหตุใดพวกเขาจึงออกมาต่อสู้ร่วมกับขบวนการเสื้อแดง เหตุใดพวกเขาจึงคิด เชื่อตามคำพูด กระทำตาม หรือต่อรองกับขบวนการเคลื่อนไหว มวลชนรับรู้และตระหนักถึงสิ่งที่ขบวนการสร้างอย่างไร หรือมวลชนเสื้อแดงธรรมดาเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างความหมายหรือไม่อย่างไร อีกทั้งเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่างๆ ในขบวนการเคลื่อนไหวในมิติที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น แต่งานวิชาการที่ทำการศึกษามวลชนเสื้อแดงจำนวนหนึ่งที่พยายามจะอธิบายการเคลื่อนไหวของขบวนการเสื้อแดงยังไม่สามารถตอบคำถามเหล่านี้ได้ เพราะละเลยหรือมองข้ามความสำคัญในมิติกรอบโครงสร้างความคิด

(Framing) ซึ่งหน้าที่การสร้างความหมาย (Meaning Work) นับได้ว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญของขบวนการทางสังคม หากพิจารณากรอบโครงความคิดในฐานะกระบวนการ จะมีส่วนช่วยให้เห็นพลวัตและการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และความสัมพันธ์ของแกนนำและมวลชนผู้สนับสนุนในการกำหนดกรอบโครงความคิดอยู่เสมอ งานศึกษานี้เห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาการสร้างความหมายในฐานะการเมืองของการสร้างความหมาย (The Politics of Signification) เช่นนี้เองจึงทำให้เกิดช่องว่างการทำความเข้าใจการเคลื่อนไหวของขบวนการเสื้อแดงจากงานวิชาการที่มีอยู่ เพราะขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการจัดจ้านสำคัญคือ การสร้างกรอบโครงความคิดให้กับการเคลื่อนไหวในแต่ละครั้ง การศึกษาในมิติของการสร้างกรอบโครงความคิดจะช่วยเติมเต็มงานศึกษาเกี่ยวกับขบวนการเสื้อแดงที่มีอยู่ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

เพื่อเติมเต็มงานศึกษาเกี่ยวกับขบวนการเสื้อแดงที่มีอยู่นี้ จึงนำแนวคิดการวิเคราะห์ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในมิติวัฒนธรรมกับเข้ามาได้ประยุกต์ใช้ เพื่ออธิบายและวิเคราะห์ขบวนการเคลื่อนไหวคนเสื้อแดง โดยเลือกใช้ทฤษฎีกรอบโครงความคิด (Framing) อันเป็นทฤษฎีที่นำเอามุมมองจิตวิทยาสังคมกลับมาอธิบายอีกครั้ง หลังจากทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่เสื่อมความนิยมลงไป แต่กรอบการวิเคราะห์นี้มองว่าความเข้มแข็งทางสังคมไม่ได้เป็นผลโดยตรงจากโครงสร้างทางสังคมที่ตายตัว แต่ขบวนการทางสังคมต่างหากที่เป็นผู้ประกอบสร้างและพัฒนาประเด็นความขัดแย้งทางสังคมขึ้น โดย “กรอบโครง” (Frame) หมายถึง “แผนผังหรือแบบแผนในการตีความ” (Schemata of Interpretation) ซึ่งทำให้ปัจเจกชนสามารถกำหนดที่ตั้ง (Locate) รับรู้ (Perceive) ระบุ (Identify) และจัดประเภท (Label) เหตุการณ์ต่างๆ (Occurrences) ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชีวิต (Life Space) ของพวกเขา รวมทั้งในโลกอันกว้างใหญ่ได้ (Pintobtang, 2009) งานศึกษานี้จึงได้นำเอาทฤษฎีดังกล่าวมาเป็นเครื่องมือหลักในการทำความเข้าใจถึงพัฒนาการ การปรับตัว พลวัตของขบวนการเสื้อแดง ความสำเร็จหรือความล้มเหลว การศึกษาโดยเชื่อมโยงมิติวัฒนธรรม จะช่วยแสดงให้เห็นถึงกรอบโครงความคิดหลัก (Master Frame) และแรงบันดาลใจของนักกิจกรรมภายในขบวนการเคลื่อนไหวคนเสื้อแดง ซึ่งหน้าที่การสร้างความหมาย (Meaning Work) นับได้ว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญของขบวนการทางสังคม จึงจำเป็นต้องพิจารณาการสร้างความหมายในฐานะการเมืองของการสร้างความหมาย (The Politics of Signification) ที่ความรู้ ความเข้าใจภายในขบวนการเคลื่อนไหวนั้น เป็นเพราะการประกอบสร้างความหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลรักษา รวมถึงสร้างความหมายเพื่อต่อต้านกรอบโครงความคิดของฝ่ายตรงข้ามด้วย โดยอย่างไรก็ตามงานศึกษาชิ้นนี้มุ่งที่จะศึกษาทำความเข้าใจมวลชนผู้สนับสนุนขบวนการเสื้อแดงที่ถูกกลະเลຍจากงานศึกษาก่อนหน้า ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจประชาชนคนธรรมดาที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมของขบวนการเคลื่อนไหวในด้านต่างๆ เช่น การรับรู้ การผลิตซ้ำ การเชื่อมโยง การสร้างกรอบโครงความคิดหลักของขบวนการเคลื่อนไหวผ่านกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการโต้กลับกรอบโครงความคิดของขบวนการตรงข้ามอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการสร้างและการจัดวางกรอบโครงความคิดของคนเสื้อแดง งานศึกษานี้ได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างกรอบโครงความคิดที่ถูกพัฒนาขึ้นโดย Robert D. Benford และ David A. Snow นักสังคมวิทยาชาวอเมริกันมาช่วยวิเคราะห์ โดยแนวคิดกรอบโครงความคิดชี้ให้เห็นถึงหน้าที่หลักของกรอบโครงความคิด (core framing task) และ การจัดวางกรอบโครงความคิด (frame alignment processes) ซึ่งนับได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีที่จำเป็น สามารถช่วยให้ขบวนการเคลื่อนไหวสามารถดำเนินการตามเป้าหมายของขบวนการได้ไว้ เพราะความสำเร็จของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนั้นส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับระดับของสำนึกในปัญหาของขบวนการเคลื่อนไหวและการระดมมวลชนให้มีการกระทำบางอย่างร่วมกันในขบวนการ (Snow, Rochford, Worden and Benford, 1986) แนวคิดเรื่องหน้าที่หลักของกรอบโครงความคิด และการจัดวางกรอบโครงความคิดจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเข้าใจการเคลื่อนไหวของขบวนการเสื้อแดงและความขัดแย้งทางการเมืองไทยปัจจุบัน

แนวคิดหน้าที่หลักของกรอบโครงความคิด และกระบวนการจัดวางกรอบโครงความคิด ที่งานศึกษานี้นำมาใช้ในการอธิบายทำความเข้าใจขบวนการเคลื่อนไหวคนเสื้อแดง นับได้ว่าเป็นแนวคิดที่ทำให้เห็นภาพรวมของขบวนการเคลื่อนไหวคนเสื้อแดงอยู่สามประการด้วยกัน คือ ประการแรกความสัมพันธ์ระหว่างความหมายกับการระดมมวลชนที่ถูกกลະเลຍและบทบาทของกระบวนการตีความในการใกล้เคียงความสัมพันธ์ของตัวแสดงโดยมุมมองที่โดดเด่นในขบวนการเคลื่อนไหวคนเสื้อแดงที่ปรากฏขึ้นหลังการรัฐประหาร 2549 เป็นต้นมา ประการที่สอง คือ การนำวัฒนธรรมกลับเข้ามาศึกษาในขบวนการเคลื่อนไหวคนเสื้อแดง ซึ่งโดยส่วนมากงานศึกษาเสื้อแดงมักจะถูกอธิบายผ่านแนวคิดทางด้านนโยบายและปัจจัยทางเศรษฐกิจมากเกินไป จนทำให้ละเลยในมิติวัฒนธรรม และประการที่สาม คือ การพัฒนาออกแบบแนวทางในการวิเคราะห์ หรือการใช้ทฤษฎีที่เป็นระบบ มีเครื่องมือที่สามารถวัดและประเมินกระบวนการสร้างกรอบโครงความคิดและผลสะท้อนอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงเป็นการทำความเข้าใจมุมมองของผู้กระทำทางการเมือง (Political Actor) ของคนธรรมดาที่มักถูกเพิกเฉยหรือละเลย จะช่วยทำความเข้าใจถึงแรงบันดาลใจ โดยแรงบันดาลใจในการกระทำของบุคคลนั้นเป็นเรื่องที่สังคมกำหนดขึ้น เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของขบวนการเคลื่อนไหว เป็นเหตุจูงใจให้พวกเขาจึงออกมาต่อสู้ร่วมกับขบวนการคนเสื้อแดง

ซึ่งนับได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่จำเป็นที่ช่วยให้ขบวนการเคลื่อนไหวสามารถดำเนินการตามเป้าหมายของขบวนการตั้งไว้ และมีกระบวนการยกระดับสำนึกในปัญหาของขบวนการเคลื่อนไหว รวมถึงกระบวนการระดมมวลชนให้มีการกระทำบางอย่างร่วมกัน ในขบวนการจนนำมาซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการเคลื่อนไหวคนเสื้อแดงอย่างมีพลวัต โดยแนวคิดกรอบโครงความคิดแบบรวมหมู่จะช่วยเผยให้เห็นถึงกระบวนการช่วงชิงกรอบโครงความคิด (Contested Frames Processes) ซึ่งผู้กระทำการ (Actors) ในขบวนการล้วนแล้วแต่เป็นผู้ประกอบสร้างความจริง นั่นหมายความว่า นักเคลื่อนไหวหรือแกนนำในขบวนการเคลื่อนไหวไม่สามารถสร้างและกำหนดเป้าหมายตามความเป็นจริงที่พวกเขาต้องการได้อย่างง่ายดาย เนื่องจากขบวนการเคลื่อนไหวค่อนข้างมีความหลากหลายของความท้าทายที่ต้องเผชิญกับผู้คนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวของขบวนการ โดยการตอบโต้ หรือแข่งขันกรอบโครงความคิดนี้มีที่มาจากสามแหล่งด้วยกันคือ หนึ่ง ขบวนการเคลื่อนไหวตรงข้าม สาธารณะชนผู้เฝ้ามอง และจากสื่อ สอง การความขัดแย้งของกรอบโครงความคิดในขบวนการเอง และ สามความเป็นเหตุเป็นผลระหว่างกรอบโครงความคิดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (The Dialectic Between Frames and Events) (McAdam and Snow, 2010)

สิ่งที่พึงพิจารณาในการศึกษากรอบโครงความคิดของขบวนการเคลื่อนไหวของคนเสื้อแดง คือ การดำรงอยู่ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นตัวชี้วัดถึงความแตกต่างของการประกอบสร้างความหมายของความจริงที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ที่อยู่ตรงข้ามพยายามที่จะลบล้างกรอบโครงความคิด (Reframing) เพื่อแข่งขัน ช่วงชิง และลดทอนความชอบธรรมของขบวนการเสื้อแดง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม กระบวนการแข่งขันกรอบโครงความคิดไม่เพียงแต่เกิดขึ้นระหว่างขบวนการกับขบวนการเท่านั้น หากยังพบว่ามี การต่อรอง ต่อสู้ ช่วงชิงกันภายในขบวนการทั้งในระดับแกนนำและมวลชนอีกด้วย ก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่าง กรอบโครงความคิดแบบรวมหมู่ (Collective Action Frame) กับ เหตุการณ์การกระทำรวมหมู่ (Collective Action Events) แสดงให้เห็นถึงความไม่ลงรอยของการสร้างกรอบการวินิจฉัยปัญหาและการสร้างกรอบโครงความคิดแนวทางออกภายในขบวนการเคลื่อนไหว งานศึกษาเรื่อง Framing Processes and Social Movements ของ Benford และ Snow เรียกปรากฏการณ์ดังกล่าวว่า ข้อพิพาทของกรอบโครงความคิด (Frame Disputes) (Benford and Snow, 2000) ซึ่งในงานศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านนิวเคลียร์ของ Benford ในงานศึกษาเรื่อง An Insider's Critique of the Social Movement Framing Perspective (Benford, 1997) พบว่า พลวัตของการเคลื่อนไหว ข้อพิพาทของกรอบโครงความคิด (Frame Disputes) เป็นรูปแบบที่แพร่หลายมากในขบวนการเคลื่อนไหวต่างๆ ทั่วโลก มีส่วนสำคัญในการก่อรูปโครงสร้างของการเคลื่อนไหว ความสัมพันธ์ภายในของขบวนการ และการประกอบสร้างอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม กรอบการวิเคราะห์ที่มุ่งทำความเข้าใจกรอบโครงความคิดของขบวนการเสื้อแดงจากการศึกษาในระดับจุลภาค ผ่านประสบการณ์ตรง และผ่านโลกทัศน์ของคนเสื้อแดง เช่นนี้เองจะมีส่วนสำคัญในการเข้าใจถึงความแตกต่าง ความหลากหลาย ความสลับซับซ้อนของขบวนการเสื้อแดงที่ไม่เหมือนกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอื่นๆ อย่างในอดีตที่ผ่านมา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นศึกษากระบวนการกรอบโครงความคิดของขบวนการเสื้อแดง จังหวัดขอนแก่น ภายใต้ช่วงระยะเวลาตั้งแต่หลังการรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ.2549 ถึง การเลือกตั้ง 24 มีนาคม 2562 ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษา วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) มีรายละเอียดดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในงานศึกษานี้คือ มวลชนและแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดง ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นผู้รู้เรื่องหรือผู้มีข้อมูลในเรื่องเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังศึกษาวิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามบทบาทหน้าที่ภายในขบวนการจำนวน 10 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกและผู้ให้ข้อมูลหลักคนอื่นได้มาโดยใช้เทคนิค Snowball จำนวน 40 คนสอบถามหาผู้ที่ให้ข้อมูลหลักกลุ่มแรก จนได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและอึดตัว เพื่อให้เกิดความหลากหลายและเพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) งานวิจัยนี้ได้พิจารณาคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 ด้าน ดังนี้ 1) ความหลากหลายด้านภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจ (Socio-economic Background) 2) ด้านบทบาทหน้าที่และระดับการมีส่วนร่วมในขบวนการ (Political Function and Degree of Political Engagement) 3) ด้านชุดความสัมพันธ์กับขบวนการในช่วงเวลาต่างๆ (The Pattern of Relationship with The Movement in Different) และ 4) ความหลากหลายด้านภูมิศาสตร์ทางการเมือง (Geo-political Condition)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด เขียนโครงร่างแบบสัมภาษณ์ครอบคลุมประเด็น 3 ประเด็น คือ หนึ่ง ภูมิหลังทางประชากรหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Demographic Background) สอง บทบาททัศนคติของมวลชนที่มีต่อแกนนำ และขบวนการเคลื่อนไหวในช่วงเวลาต่างๆ และสาม กรอบโครงความคิดของแกนนำ การนิยามหรือระบุปัญหา และการสรุปสาเหตุของปัญหา ร่วมกันเพื่อระดมมวลชน การตีความของมวลชนตามกรอบโครงความคิดที่สร้างขึ้น จากนั้นปรับปรุงโครงร่างแบบสัมภาษณ์ก่อนนำไปใช้ โดยผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบ ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับสาขาการเมืองการปกครอง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.67 ซึ่งอยู่ในระดับที่มีคุณภาพยอมรับได้ และผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัย

2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมในหลายๆด้าน โดยเขียนโครงร่างแนวคำถามและส่วนประกอบของแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ครอบคลุมประเด็นการใช้กรอบโครงความคิดแบบรวมหมู่ในแต่ละประเด็นของขบวนการที่เคลื่อนไหว จากนั้นตรวจสอบแนวคำถามในการสนทนากลุ่มและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มด้านความเที่ยงตรงจากผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับสาขาการเมืองการปกครอง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.79 อยู่ในระดับที่มีคุณภาพยอมรับได้ นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และแนวคำถามในการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้น ไปเก็บข้อมูลกลุ่มคนเสื้อแดงผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยตนเอง โดยมีวิธีการและขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยด้านเอกสาร (Documentary Research) งานศึกษาชิ้นนี้ศึกษาบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักงานเขียนบันทึกของผู้เข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหว (Self-written Documents) รวมทั้งหนังสือพิมพ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก บทความ แอลงการณ วิทัศน์ คำปราศรัย และเอกสารจดหมายเหตุ (Archives) นำข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดเรียงกระบวนการสร้างกรอบโครงความคิดของคนเสื้อแดง

ระยะที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ระยะเวลาสัมภาษณ์ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ.2561 ถึง เดือน เมษายน พ.ศ.2562 ผ่านประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral History) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงอัตชีวประวัติ (Life Histories) ทางการเมืองของบุคคลและกระบวนการกล่อมเกลางานสังคม (Socialization) ที่มีผลต่อชีวิตของผู้คน (Life Course) ที่เชื่อมโยงกับโครงสร้างทางบริบท (Structural Context) และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของผู้ร่วมขบวนการเสื้อแดงที่สร้างขึ้นในฐานะแกนแกนความเป็นตัวตน (Core Self) ทางการเมืองของเขา ในอีกด้านหนึ่งการสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ยังช่วยให้เข้าใจการมีปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างปัจเจกบุคคลและบริบททางสังคมในช่วงเวลาต่างๆ ทั้งยังทำให้เข้าใจถึงจุดเปลี่ยนทางการเมือง (Political Life Trajectories) ในชีวิตของคนเหล่านั้น (Della Porta, 2014)

ระยะที่ 3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ระยะเวลาสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลักระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2562 ถึง เดือน มกราคม พ.ศ.2563 ผ่านการมีส่วนร่วมในการการถกเถียง แบ่งปันเปรียบเทียบข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบโครงความคิด ซึ่งจะเผยให้เห็นถึงเหตุผล ความหมายหรือพฤติกรรมบางประการ ผ่านยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีของการประกอบสร้างความหมายและบรรทัดฐานของกลุ่ม ช่วยและให้เข้าถึงภาษาในชีวิตประจำวันของกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในขบวนการ การสนทนากลุ่มยังช่วยให้เห็นถึงการประกอบสร้างของอัตลักษณ์ร่วมกรอบโครงความคิดแบบรวมหมู่ และเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าที่ตรงข้ามกับกลุ่มตนด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้หลักการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data Triangulation) ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยตรวจสอบข้อมูลจากหน่วยศึกษาที่แตกต่างกัน ผู้ให้ข้อมูลแตกต่างกันและระยะเวลาการใช้เกณฑ์คุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อให้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและมีความคิดเห็นไปแนวทางเดียวกัน ขณะเดียวกันผู้วิจัยได้สะท้อนข้อมูลกลับไปยังผู้ให้ข้อมูล (Member Check) ระหว่างการสนทนา จากนั้นรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเน้นการวิเคราะห์ตัวบทที่เป็นทางการ วิเคราะห์บริบทแวดล้อมตัวบทที่ห่อหุ้มครอบคลุมการใช้และชี้แนะให้เกิดตัวบทในระดับย่อย และวิเคราะห์เชื่อมโยงกับโครงสร้างทางบริบท (Structural Context) ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของผู้ร่วมขบวนการเสื้อแดงที่สร้างขึ้นในฐานะแกนแกนความเป็นตัวตน (Core Self) ทางการเมืองของผู้ให้ข้อมูลหลัก มีเป้าหมายในการวิเคราะห์คือ เน้นไปที่

กระบวนการกรอบโครงความคิดทางการเมืองที่ทำให้คนเสื้อแดงตื่นตัวทางการเมือง และพิจารณาค้นเสื้อแดงในฐานะของผู้มีส่วนร่วมในการต่อสู้เพื่อสร้าง เปลี่ยนแปลง และผลิตซ้ำกรอบโครงความคิดทางการเมือง

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) กระบวนการสร้างกรอบโครงความคิดทางการเมืองที่ทำให้คนเสื้อแดงเกิดความตื่นตัวทางการเมือง 2) การต่อสู้เพื่อสร้าง เปลี่ยนแปลง และผลิตซ้ำกรอบโครงความคิดทางการเมืองของคนเสื้อแดง ผู้วิจัยมีสิ่งที่นำเสนอในเชิงอภิปรายผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) กระบวนการสร้างกรอบโครงความคิดทางการเมืองที่ทำให้คนเสื้อแดงเกิดความตื่นตัวทางการเมือง

การสร้างกรอบโครงความคิดหลักโดยแกนนำการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างขบวนการเสื้อแดงขอนแก่น ผู้ศึกษาได้เห็นภาพการดึงดูดมวลชนคนธรรมดาให้หันมาร่วมเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการที่เข้มแข็ง กลมเกลียว และให้ตื่นตัวทางการเมืองที่มีอุดมการณ์ ผ่านการประกอบสร้าง คำศัพท์ (Term) และ สำนวน (Rhetoric) เพื่อให้ชาวบ้านตระหนักถึงผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างแกนนำกับชาวบ้าน สอดคล้องกับข้อค้นพบจากการศึกษาของ Johnston (2005) ที่แสดงให้เห็นว่ากระบวนการสร้างกรอบโครงความคิดทางการเมืองจะช่วยเชื่อมโยงของกรอบโครงความคิด ค่านิยมรวมถึงความเชื่อระหว่างปัจเจกบุคคลกับองค์การการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวดังกล่าวอาศัยช่องทางการสื่อสารต่างๆ เช่น รายการทีวี วิทยุ เพชฌกูฏไลน์ การปราศรัยในระดับจังหวัดและท้องถิ่น กรอบโครงความคิดของความอยุติธรรม (Injustice Frame) เป็นกรอบโครงความคิดหลัก (Master Frame) ของขบวนการเสื้อแดง มีพลังจนประสบความสำเร็จในการระดมการสนับสนุนจากทุกกลุ่มในขบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาเกี่ยวกับความอยุติธรรมของ Satitniramai, Mukdawijitra and Pawakapan (2013) ; Hewison (2010) ; Jarenpanit (2017) ; Sripokangkul (2019) ก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกความคับแค้นใจ เป็นอารมณ์ที่เกิดจากความโกรธหรือการมีความทุกข์ใจเพราะผู้คนที่ความไม่ได้รับความยุติธรรมในสังคมนี้ ดังจะเห็นได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล คนเสื้อแดงขอนแก่นได้มีปฏิบัติการฝ่าฝืนบรรทัดฐานและความคาดหวังทางวัฒนธรรม มวลชนเสื้อแดงสะท้อนให้เห็นถึง การถูกเลือกปฏิบัติจากความยากจน การมีเส้นสายที่ไม่เท่าเทียมกัน การที่พวกตนถูกกลืนหรือสิทธิทางการเมือง ผ่านการอธิบายว่าที่มาของปัญหาจาก “ความสองมาตรฐาน” เช่นว่าผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นว่า คนเสื้อแดง “เฮ็ดหยังก็ผิด” หรือ “เราไม่มีบ้านไม่มีเส้น” และจากการถูกดูหมิ่นดูแคลนจนเกิดความทุกข์ใจเพราะสังคมไร้ซึ่งความยุติธรรมที่ตนเองและคนอื่นๆ ได้รับ เช่น ความรู้สึกที่ว่าตนเองถูกละเลยไม่ได้รับการดูแลจากรัฐบาลก่อนหน้ารัฐบาลทักษิณ หรือ “คนเสื้อแดงถูกดูถูกว่าบังอาจจนบ้างอยู่ตลอดเวลา” ความรู้สึกนี้อยู่บนฐานของความชอบธรรมในแง่ของปัจเจกชนรู้สึกโกรธและคับแค้นใจ เพราะได้เห็นผู้อื่นได้มาซึ่งอำนาจหรือผลประโยชน์ต่างๆ ซึ่งความรู้สึกคับแค้นใจนี้เป็นเพราะสังคมอยุติธรรมมักเกิดขึ้นกับผู้ไม่มีอำนาจ เมื่อใดก็ตามที่ผู้ไม่มีอำนาจรู้สึกว่ามีสิทธิขั้นพื้นฐานอันมีความหมายอย่างมากต่อพวกเขา ถูกปฏิเสธหรือละเมิดโดยผู้ที่มีอำนาจในสังคม ผู้ที่ถูกปฏิเสธจะต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่จะยืนยันในสิทธิของพวกเขา สัมพันธ์กับงานศึกษาของ Barbalet (2001) ที่อธิบายว่าอารมณ์หรือความรู้สึกความคับแค้นใจที่สังคมเต็มไปด้วยความอยุติธรรมจะถูกผันแปรเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมือง

กรอบโครงความคิดของความอยุติธรรม (Injustice Frame) ที่ขบวนการเสื้อแดงเลือกใช้มีลักษณะยึดหยุ่นทำให้สามารถระดมสมัครพรรคพวก ผู้สนับสนุน เป็นการขยายพื้นที่ให้ผู้สนับสนุนใช้ความคิด จินตนาการได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยในช่วงแรกของการก่อตัวของขบวนการเสื้อแดงขอนแก่นได้เลือกใช้กรอบโครงความคิดย่อย เพื่อประกอบสร้างการรับรู้และโน้มน้าวใจมวลชนให้เป็นไปตามกรอบโครงความคิดหลักของความอยุติธรรมผ่านเรื่องเล่า 5 ชุด สอดคล้องกับงานศึกษาของ Kotamee (2017) ประกอบด้วย 1) เปรมาธิปไตย โดยแกนนำพยายามเชื่อมโยงเห็นว่าการรัฐประหารในปี 2549 เป็นความพยายามของกลุ่มทหารและเผด็จการที่ต้องการมาบีบคั้น ในการกำหนดนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเป็นการดำเนินนโยบายที่ขัดขวางกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย 2) สองมาตรฐาน การถูกปฏิบัติสองมาตรฐาน การถูกเลือกปฏิบัติไม่ได้รับความเท่าเทียมกัน ความไม่ยุติธรรมทางกฎหมาย 3) เผด็จการซ่อนรูป โดยมีถูกอธิบายปรากฏการณ์ของการใช้ศาลเป็นเครื่องมือทางการเมืองเข้าแทรกแซงกระบวนการทางการเมืองล้มล้างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งเสื้อแดงหลายคนก็สะท้อนว่าการปรากฏการณ์ทางการเมืองดังกล่าวเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมการเมืองไทย หากไม่จัดการก็จะสร้างวิกฤตขึ้นในอนาคตอย่าหลีกเลี่ยงไม่ได้ 4) รัฐบาลมือเปื้อนเลือด รัฐบาลอภิสัทธิ เวชชาชีวะเป็นรัฐบาลมือเปื้อนเลือด ที่ลงมือปราบปรามผู้ชุมนุมเสื้อแดงด้วยกระสุนจริงเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมากว่า 90 คน และบาดเจ็บอีกหลักพัน โดยปรากฏการณ์นี้รัฐบาลถูกอธิบายว่าเป็น รัฐบาลฆาตกร สังหารหมู่ประชาชนกลางเมืองหลวง จึงหมดความชอบธรรมในการบริหารประเทศและต้องรับผิดชอบต่อการทำดังกล่าวด้วย 5) ไพร่-อำมาตย์ การเชื่อมโยงการเคลื่อนไหวของขบวนการว่าเป็นการต่อสู้กันระหว่างไพร่กับอำมาตย์ อันเป็นภาพแทนความสัมพันธ์ของคนในสังคมไทยที่เต็มไปด้วยความไม่เสมอภาคและเท่าเทียมทางสิทธิทางการเมือง ความชัดเจนของกรอบโครงความคิดที่ชัดเจนมีลักษณะของการ

แบ่งแยก กระบวนการนี้ดำเนินไปพร้อมกับเป็นสิ่งที่สร้างความเป็น “คนเสื้อแดง” ขึ้นมา ทำให้เกิดความชัดเจนขึ้นในขบวนการเสื้อแดงขอนแก่น

ความอยุติธรรม ถูกทำให้เป็นภัยคุกคามที่สำคัญในทางการเมืองและสังคมของประชาชน แกนนำพยายามสร้างให้ประชาชนเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้อง “จัดการปัญหาเดียวกันนี้ ตอนนี้” และความร้ายแรงของความอยุติธรรมที่ดำรงอยู่ให้ได้ นอกเหนือจากการสร้างกรอบความคิดของความอยุติธรรมเป็นภัยคุกคามสำคัญในทางการเมืองและสังคมแล้ว แกนนำขบวนการเสื้อแดงยังสร้างกรอบความคิดและตีความปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความอยุติธรรมในสังคม เป็นการสร้างการตีความถึงวิกฤตการณ์ปัญหาของประเทศในระดับที่รุนแรงมากอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน จนเกิดความขุ่นข้องหมองใจ เกิดคำถามความสงสัยใคร่รู้ ความคับแค้นใจจนต้องการที่จะสร้างสรรค์อนาคตใหม่ที่ถูกกำหนดด้วยตัวของประชาชนเอง

ความคิดทางการเมืองของมวลชนก่อนขบวนการเสื้อแดง: ขนชั้นและความ ไม่เท่าเทียมกัน ที่ผ่านมามวลชนพยายามสร้างความหมายความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางออกของปัญหาด้วยตัวเองก่อนหน้าที่จะมีขบวนการเสื้อแดงเกิดขึ้น ชาวบ้านมีสำนึกถึงความอยุติธรรม อารมณ์ และความรู้สึกของการเป็นพลเมืองชั้นสองไหลเวียนอยู่ตลอดเวลา ก่อนหน้ารัฐประหารปี พ.ศ.2549 จนสามารถสร้างจิตนาการร่วมของมวลชน ถึงสังคมไทยที่พวกเขาหวาดหวั่นไว้ โดยจะต้องผ่านกระบวนการที่เป็นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย นั่นก็คือการเลือกตั้ง ความไม่ยุติธรรมนี้คนเสื้อแดงสัมผัสมานานแล้ว หลังเหตุการณ์สลายการชุมนุมเสื้อแดงหลังปี 53 ความหมายที่มวลชนสร้างขึ้นเกิดจากความคาดหวังของมวลชนเอง เป็นความต้องการที่จะเลื่อนชนชั้นทางสังคมของตนเอง พลังของความคาดหวังนี้ได้กระตุ้นให้ชาวบ้านจนทำให้เขาให้ความสำคัญกับสิ่งที่ จะช่วยให้ชาวบ้าน “ลืมตาอ้าปากได้” “ช่วยให้พ้นจากความยากจนนี้” ซึ่งก็ได้สร้างสำนึกทางชนชั้นรวมถึงเป็นแรงบันดาลใจให้ชาวบ้านรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความหวังในปริมาณพลทางการเมืองด้วยของชาวบ้านขึ้นมาให้เด่นชัดขึ้น นอกจากนั้นมวลชนยังมีจินตนาการร่วมกันถึงสำนึกของความไม่เท่าเทียมในชีวิตประจำวันของชาวบ้านเอง จนเกิดความหวังว่าสักวันหนึ่ง พวกเขาเหล่านี้จะเท่าเทียมกับ “พวกชนชั้นสูง” ที่คอยดูถูกพวกเขา สำนึกดังกล่าวได้สร้างจินตนาการทำให้พวกเขามองว่าด้วย “ไพร่-อำมาตย์” มีตัวตนที่ชัดเจนมากขึ้น มีความรู้สึกร่วมกันในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน อย่างไรก็ตามสิ่งที่พึงพิจารณา คือ เมื่อใดก็ตามที่มีสำนึกของความเป็นส่วนหนึ่งซึ่งกันและกัน ย่อมส่งผลให้เกิดความเป็นอื่นที่ถูกกีดกันออกจากอาณาบริเวณที่สร้างขึ้นด้วย เมื่อชาวบ้านมีจิตนาการเกี่ยวกับชนชั้นที่ต้อยต่ำของตนเอง ทำให้สิ่งที่ตามมาเพื่อทดแทนหรือชดเชยปัญหาดังกล่าวคือ ความต้องการที่จะเลื่อนชนชั้นของตนเองให้สูงกว่าที่เป็นอยู่ การประกอบสร้างกรอบความคิดของมวลชนเอง แสดงให้เห็นถึงความพยายามสร้างความหมายความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตัวของมวลชนเองที่มีอยู่ก่อนหน้า ขบวนการเสื้อแดง แสดงให้เห็นถึงการตีความที่หลากหลายของชาวบ้าน และสร้างความชอบธรรมให้กับตัวของมวลชนเอง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่ามวลชนได้พิจารณาสิ่งที่ขบวนการประกอบสร้างขึ้นกับความเป็นจริงทางสังคมการเมือง เมื่อมวลชนเห็นสิ่งที่ตนตีความสอดคล้องกัน มวลชนจึงตัดสินใจเข้าร่วมมีปฏิบัติการทางการเมืองกับขบวนการเสื้อแดง มิได้เชื่อหรือรู้สึกโดยปราศจากการคิด ไตร่ตรอง พิจารณาก่อนที่จะเข้าร่วมการปฏิบัติการทางการเมืองกับขบวนการเสื้อแดง

กรอบความคิดขบวนการเสื้อแดงกับการสร้างปัจเจกบุคคลผู้ตื่นตัวทางการเมือง ข้อค้นพบสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่ประชาชนคนธรรมดาเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองของขบวนการเสื้อแดง สะท้อนให้เห็นว่ากรอบความคิดที่ขบวนการได้สร้างขึ้นมีพลังทำให้มวลชนเป็นปัจเจกบุคคลผู้ตื่นตัวทางการเมือง และกรอบความคิดของขบวนการยังคงดำรงอยู่แม้ขบวนการเสื้อแดงจะไม่มีเคลื่อนไหวแล้วก็ตาม ผ่านการวิเคราะห์ปรากฏการณ์หลังรัฐประหารในปี 2557 และการเลือกตั้งปี 2562 ภายหลังของการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 ผู้ศึกษาพบว่ามวลชนคนเสื้อแดงขอนแก่นมีความพร้อมที่จะออกมาเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านรัฐประหารที่เกิดขึ้นอย่างแข็งขัน ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลยังคงชี้ให้เห็นว่าประเด็นของที่มาหรือสาเหตุของวิกฤตการณ์ทางสังคมและการเมืองที่เกิดขึ้นมาจาก “พวกอำมาตย์” และคนเสื้อแดง ขอนแก่น มองว่าเป็นความพยายามของกลุ่มอำนาจเดิมที่ต้องการรักษาสถานะของกลุ่มในการเข้ามาแทรกแซงในกระบวนการประชาธิปไตยเมื่อโอกาสทางการเมืองโดยใช้กองทัพ และศาลเป็นเครื่องมือ อีกทั้งพวกเขายังเป็นผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมภายหลังการรัฐประหาร เนื่องจากมวลชนบางคนทั้งถูกจับกุมคุมขัง ข่มขู่คุกคามอยู่ตลอดเวลา แต่กลุ่มขบวนการตรงข้ามกลับมิได้ถูกปฏิบัติอย่างเช่นพวกตน การตีความนี้ยังคงสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่และไม่เปลี่ยนแปลงในระดับรายละเอียดปลีกย่อยของกรอบความคิดขบวนการเสื้อแดงนับตั้งแต่การรัฐประหาร พ.ศ.2549 เป็นต้นมา สอดคล้องกับงานศึกษาของ Alexander & McCargo (2016) แม้ว่าโครงสร้างโอกาสทางการเมืองในขณะนั้นไม่เอื้อต่อการเคลื่อนไหวของขบวนการเสื้อแดงเลยก็ตาม แสดงให้เห็นว่ากรอบความคิดหลักของขบวนการเสื้อแดงยังคงมีพลังในการระดมมวลชนให้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวร่วมกับขบวนการและยังได้ยกระดับความพร้อมทางด้านจิตสำนึกของการต่อสู้ (Level of Insurgent Consciousness) ให้กับมวลชนคนเสื้อแดงอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงทำให้มวลชนที่ตื่นตัวทางการเมือง และมีอุดมการณ์

ร่วมกับขบวนการเสื้อแดง การรัฐประหารครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากรอบโครงความคิดใหม่มวลชนมีอารมณ์และความรู้สึกความคับแค้นใจจนต้องการที่จะลุกขึ้นมาต่อต้านการรัฐประหาร

ประเด็นผลการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่นในการเลือกตั้งพ.ศ. 2562 ผู้ศึกษาพบว่ามวลชนคนธรรมดาในขบวนการเสื้อแดงที่มีปฏิบัติการร่วมกับขบวนการอย่างเข้มข้นทั้งในระดับจังหวัดและในระดับชาติจังหวัดขอนแก่นที่ตัดสินใจเลือกพรรคอนาคตใหม่ แสดงให้เห็นถึงกรอบโครงความคิดทางการเมืองของขบวนการเสื้อแดงที่สร้างไว้ก่อนหน้านี้ยังคงมีพลัง แม้ขบวนการเสื้อแดงจะไม่ดำรงอยู่ ซึ่งกรอบโครงความคิดนั้นก็มีลักษณะเป็นการถักทอความสัมพันธ์ (Nested Nature) เชื่อมโยงมวลชนภายในขบวนการ รวมถึงเป็นการกำหนดทิศทางในการกระทำรวมหมู่ของมวลชนคนเสื้อแดง และทำให้เกิดความเข้าใจว่าอัตลักษณ์ความเป็นคนเสื้อแดงก็ได้ผูกติดกับพรรคเพื่อไทยเสมอไป หากแต่เป็นสิ่งที่ลื่นไหลได้ ผ่านการเลือกพรรคอนาคตใหม่ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ผลการเลือกตั้งของจังหวัดขอนแก่นปี 2562 พรรคเพื่อไทย คิดเป็น 39.13% พรรคพลังประชารัฐ คิดเป็น 22.87% พรรคอนาคตใหม่ คิดเป็น 19.14% และอื่นๆ คิดเป็น 18.86% จากผู้มีสิทธิ 1,037,058 คน แสดงให้เห็นถึงการความนิยมของชาวบ้านที่มีต่อพรรคอนาคตใหม่ในจังหวัดขอนแก่น แม้ว่าจะเป็นพรรคการเมืองที่ก่อตั้งขึ้นใหม่และผู้สมัครที่ลงสมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่ไม่มีฐานเสียงในพื้นที่มาก่อน ประกอบกับระบบการเลือกตั้งที่ออกแบบมาเพื่อเอื้อให้กับพรรคการเมืองบางพรรค อย่างไรก็ตามตามผลการเลือกตั้งที่ 1 ผู้สมัครจากพรรคอนาคตใหม่ยังชนะการเลือกตั้งด้วยผลการตัดสินใจเลือกพรรคอนาคตใหม่ของมวลชนคนเสื้อแดง จังหวัดขอนแก่นครั้งนี้มวลชนส่วนหนึ่งมองว่า พรรคอนาคตใหม่ที่นำโดยนายธนาธรนี้เป็นคนที่มองเห็นถึงความยุติธรรมในสังคม ต้องการขจัดความเหลื่อมล้ำ และเป็นพรรคที่ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยซึ่งก็สอดคล้องกับอุดมการณ์คนเสื้อแดง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักพยายามชี้ให้เห็นว่า การเลือกตั้งครั้งนี้เหตุผลที่เลือกอนาคตใหม่ เพราะเขามองเห็นปัญหาความไม่เท่าเทียมในสังคมและเขาชัดเจนว่าต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยเหมือนกับน้ำและคนเสื้อแดงอีกหลายคน และเสื้อแดงบางคนให้คุณค่ากับพรรคอนาคตใหม่ว่ามีความกล้าหาญต่อสู้กับอำนาจรัฐเพื่อประชาธิปไตยเหมือนกับคนเสื้อแดงจึงตัดสินใจเลือกพรรคอนาคตใหม่ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีวิสัยทัศน์เพื่อฟื้นความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยให้กลับคืนมาอีกครั้ง ป้องกันการรัฐประหารไม่ให้เกิดขึ้นในอนาคต โดยมุ่งสถาปนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด ทั้งยังมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจที่ชัดเจน ซึ่งมวลชนเสื้อแดงที่ลงคะแนนเสียงของตนเอง ให้พรรคอนาคตใหม่ก็ให้เหตุผลว่าแนวนโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับอุดมการณ์ของตนเอง และแนวนโยบายนี้ไม่ถูกขูเป็นนโยบายหลักของพรรคเพื่อไทยเหมือนเมื่อครั้งก่อน

2) การต่อสู้เพื่อสร้าง เปลี่ยนแปลง และผลิตซ้ำกรอบโครงความคิดทางการเมืองของคนเสื้อแดง

การสร้างกรอบโครงความคิดผ่านการต่อสู้กับขบวนการฝ่ายตรงข้าม การจะเข้าใจพลวัตของกรอบโครงความคิดของขบวนการเสื้อแดง จำเป็นต้องทำความเข้าใจว่า สถานการณ์ทางการเมืองแต่ละช่วงเวลา ทำให้ขบวนการเสื้อแดงต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนและความท้าทายมากมาย ไม่ว่าจะเป็นจากขบวนการตรงข้ามหรือภายในขบวนการเอง เป็นเหตุให้ขบวนการเคลื่อนไหวเสื้อแดงมีแนวโน้มที่ต้องใช้การตอบโต้กรอบโครงความคิด (Counter Framing) เพื่อที่ลดทอนความชอบธรรม และมุ่งต่อต้านกรอบโครงความคิดของขบวนการตรงข้ามหรือขบวนการที่ต่อต้านขบวนการเสื้อแดง ขบวนการเสื้อแดงมีความพยายามที่จะลบล้างเพื่อสร้างกรอบโครงความคิดใหม่ขึ้นมาทดแทน (Reframing) ขบวนการเคลื่อนไหวตรงข้าม โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งทำลายความหมายของกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่างๆที่ขบวนการตรงข้ามดำเนินการอยู่ และพยายามสร้างความเสียหายและลดทอนความน่าเชื่อถือให้กับกรอบโครงความคิดตรงข้าม หรือที่เรียกว่า การช่วงชิงกรอบโครงความคิด (Framing Contests) ซึ่งเป็นความพยายามจัดวางกรอบโครงความคิดของคนเสื้อแดงให้มีพลังเหนือกว่ากรอบโครงความคิดของตรงข้าม และเหนือกว่ากรอบโครงความคิดภายในขบวนการเสื้อแดงเองที่บางกลุ่มก่อนไม่เห็นพ้องด้วย แสดงให้เห็นถึงพลังของกรอบโครงความคิดของขบวนการเสื้อแดงประกอบสร้างขึ้นมาที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่า และสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมมากที่สุด

ผลจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยค้นพบการต่อสู้เพื่อสร้างกรอบโครงความคิดทางการเมืองของขบวนการเสื้อแดงขอนแก่นเพื่อตอบโต้และลดทอนความชอบธรรมของขบวนการตรงข้าม โดยขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่อยู่ตรงข้ามขบวนการเสื้อแดง คือ ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มุ่งลดทอนความชอบธรรมอีกทั้งพยายามแย่งชิงพื้นที่สาธารณะทางความคิดจากขบวนการเสื้อแดงอยู่ตลอดเวลา ในบริบทการเมืองไทยขบวนการตรงข้ามขบวนการเสื้อแดง คือ ขบวนการพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (People's Alliance for Democracy: PAD) หรือ พธม. จนกระทั่งมาสู่การเคลื่อนไหวของขบวนการคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่รู้จักกันในนาม กปปส. (the People's Democratic Reform Committee: PDRC) โดยทำให้ขบวนการเสื้อแดงจำเป็นต้องตอบโต้ แย่งชิงคำอธิบาย และลดทอนความชอบธรรมขบวนการเหล่านี้ ประกอบไปด้วยกรอบโครงความคิดจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) “โหนเจ้า” ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่มวลชนในพื้นที่ตีความว่าเป็นการกระทำที่

“โหนเจ้า” นำสถาบันกษัตริย์เป็นเครื่องมือทำลายฝั่งตรงข้าม ไม่ใช่การจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์อย่างที่ขบวนการเสื้อเหลืองกล่าวอ้างกัน รวมถึงยังสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่ากลุ่มเสื้อเหลืองได้ใช้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเครื่องมือทางการเมืองมากกว่าการปกป้อง 2) “ตาสว่าง-ควายแดง” ผู้เข้าร่วมขบวนการเสื้อแดงเองพยายามสร้างการตีความแบบใหม่ขึ้นมาเพื่อตอบโต้และท้าทายการตีความว่าพวกเขาคือ ควายแดง โดยคนเสื้อแดงในพื้นที่พยายามอธิบายตัวเองว่า พวกเขาไม่ใช่ควายแดงแต่ คนเสื้อแดงคือคนที่ตาสว่างแล้ว กล่าวคือ คนเสื้อแดงคือผู้รู้และผู้ตื่นแล้วในทางการเมือง พวกเขาสนใจ เข้าใจปัญหาทางการเมืองอย่างดี ไม่ได้เชื่อ หรือโง่เง่าพอที่จะทำทุกอย่างตามที่ทักษิณหรือแกนนำบอก และพวกเขาไม่ได้ถูกชักจูงอย่างง่ายดายอย่างที่ขบวนการฝ่ายตรงข้ามกล่าวหา 3) “สั่งฆ่าประชาชน- เผาบ้านเผาเมือง” ผู้ศึกษาพบว่าในเหตุการณ์ดังกล่าวคนเสื้อแดงได้พยายามปฏิเสธว่าพวกเขาไม่ได้ทำ และสร้างเรื่องเล่าที่มีการตีความว่าพวกอำมาตย์ต่างหากที่สั่งเผาและยังสั่งฆ่าประชาชนอีกด้วย 4) “ระบอบทักษิณ – ระบอบอำมาตย์” ขบวนการเสื้อแดงขอนแก่นมีความพยายามตีความและสร้างเรื่องเล่าเกี่ยวกับ “ระบอบทักษิณ” แบบใหม่ว่าเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ต่อสู้เพื่อประชาชน สร้างความกินดีอยู่ดี และเพราะระบอบทักษิณนี้เองทำให้ชาวบ้านล้มต้ออาปากได้ โดยพยายามสร้างความหมายให้ต้นตอของวิกฤติทางการเมืองที่ดำรงอยู่ขณะนี้คือ “ระบอบอำมาตย์” ไม่ใช่เพราะ “ระบอบทักษิณ” ตามที่กลุ่มคนเสื้อเหลืองกล่าวอ้าง สอดคล้องกับงานศึกษาของ Sukrasebya (2019) ในประเด็นที่จักรกลความปรารถนาของกลุ่มคนเสื้อแดงกับ “ระบอบ-ทักษิณ” ได้นำไปสู่การขยายผลผลิตสร้างความคิดเกี่ยวกับระบอบอำมาตย์-ไพร่

การต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงกรอบโครงความคิดภายในขบวนการเสื้อแดง การต่อสู้ช่วงชิงกรอบโครงความคิดนี้มิได้เกิดขึ้นระหว่างขบวนการเคลื่อนไหวกับฝ่ายตรงข้ามขบวนการเท่านั้น หากแต่เกิดขึ้นภายในขบวนการเองได้ด้วย ซึ่งเป็นผลจากความไม่ลงรอยกันระหว่างกรอบโครงความคิดวิสัยปัญหาและกรอบโครงความคิดแนวทางออก การประกอบสร้างกรอบโครงความคิดทางการเมืองของคนเสื้อแดงได้แสดงให้เห็นถึงแรงปรารถนาของผู้คนในขบวนการเคลื่อนไหว สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและความเชื่อที่ยึดถือของมวลชนในขบวนการเคลื่อนไหว มวลชนบางกลุ่มได้เริ่มตั้งคำถามและแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยอย่างชัดเจนในขบวนการ ทำให้กระบวนการสร้างกรอบโครงความคิดของขบวนการเสื้อแดงเองไม่สามารถยึดติดกับกรอบโครงความคิดใดกรอบโครงความคิดหนึ่งได้ตลอดไป การต่อสู้เปลี่ยนแปลงกรอบโครงความคิดทางการเมืองของขบวนการเสื้อแดงขอนแก่น เริ่มต้นจาก 3 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นแรก “ยุทธศาสตร์ทางอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมแบบกษัตริย์นิยม” เมื่อแกนนำของคนเสื้อแดง ได้ใช้ยุทธศาสตร์ทางอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมแบบกษัตริย์นิยม มาใช้ในการระดมมวลชน เช่น เรื่อง “เรารักพระบรม” สนับสนุนสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ โดยมีความเชื่อว่าเป็นฝ่ายเดียวกันกับเสื้อแดงและมีความเป็นประชาธิปไตย หรือ การดำเนินกิจกรรม “ไพร่สยามหาญสู้” มีคนเสื้อแดงร่วมส่งรายชื่อเพื่อร้องทุกข์แก่การสลายการชุมนุมคนเสื้อแดงในกลางปี 2552 ถวายแด่ในหลวงรัชกาลที่ 9 จนทำให้มวลชนบางคนถึงขั้นเรียกร้องให้พระองค์เข้ามาแทรกแซงทางการเมือง มวลชนคนเสื้อแดงหลายคนเริ่มไม่เห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว และเริ่มแสดงออกถึงความไม่พอใจและรู้สึกอึดอัดกับการดำเนินยุทธศาสตร์นี้

ประเด็นต่อมา การปะทะกันระหว่างเป้าหมายของมวลชนที่เคลื่อนไหว “ต่อสู้เพื่อทักษิณ” กับ การเคลื่อนไหวเพื่อ “ขจัดความอยุติธรรม” โดยเมื่อแกนนำกรอบโครงความคิดของความอยุติธรรม (injustice frame) เป็นกรอบโครงความคิดหลัก (master frame) พยายามประกอบสร้างเรื่องเล่าย่อยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถูกทำให้เป็นภัยคุกคามที่สำคัญในทางการเมืองและสังคมของประชาชน และเรื่องเล่าต่างๆพยายามชี้ให้ประชาชนเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนและร้ายแรงของความอยุติธรรมที่ดำรงอยู่นั้น ก็ยังมีมวลชนบางกลุ่มไม่สามารถตีความและเข้าใจเป้าหมายของการเคลื่อนไหวเพื่อขจัดความอยุติธรรมตามแนวทางของขบวนการเสื้อแดงที่สร้างขึ้นได้ จนมีการปะทะและต่อสู้ทางความคิดของมวลชนคนเสื้อแดงด้วยกันเอง โดยมวลชนบางกลุ่มที่ชื่นชอบในตัวของนายกทักษิณเองมีมุมมองว่า หากออกมาชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้เกิดการเลือกตั้งแล้วได้รับรัฐบาลจากฝั่งนายกทักษิณก็ถือว่าบรรลุภารกิจของเสื้อแดงแล้ว แต่มวลชนหลายคนก็ไม่เห็นด้วยตามแนวทางดังกล่าวเสียทั้งหมด เนื่องจากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป้าหมายของการเคลื่อนไหวตามแนวทางดังกล่าวไม่สอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่ดำรงอยู่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายจะต้องเคลื่อนไหวมากกว่าการเลือกตั้ง หรือให้ทักษิณกลับประเทศเท่านั้น โดยมวลชนบางกลุ่มจึงพยายามเปลี่ยนแปลงกรอบโครงความคิดเพื่อต่อสู้กรอบโครงความคิดแบบเก่าที่ต่อสู้เพื่อทักษิณมาเป็นการต่อสู้เพื่อขจัดความอยุติธรรม โดยพยายามสร้างเรื่องเล่า “จิตวิญญาณนักสู้ของคนเสื้อแดง” เป็นเรื่องเล่าว่าคนเสื้อแดงคือนักสู้ที่ต่อสู้เพื่อความเท่าเทียม ความเสมอภาค ประชาธิปไตย และขจัดความอยุติธรรมมากกว่าการต่อสู้เพื่อทักษิณเพียงอย่างเดียว เป็นการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายของการเคลื่อนไหวจากการต่อสู้เพื่อบุคคลคนเดียวเป็นการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบและโครงสร้างของสังคม

ประเด็นสุดท้าย “ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมเหมาเข่ง” ร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรม มีลักษณะยกเว้นความผิดให้กับทุกฝ่าย ไม่เพียงแต่ประชาชนที่เข้าร่วมการชุมนุม แต่ครอบคลุมถึงฝ่ายผู้กระทำการ ก่อการ สนับสนุนที่เรียกว่าเหมาเข่ง

ก่อให้เกิดเสียงคัดค้านจากหลายฝ่ายในสังคม ไม่ว่าจะเป็นพรรคฝ่ายค้านในขณะนั้น ญาติผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองปี 2553 หรือแม้แต่ภายในขบวนการเสื้อแดงเองเกิดความขัดแย้งภายในเองเช่นกัน วิฤติการณ์ร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมที่เกิดขึ้น จากการสัมภาษณ์แกนนำและมวลชนเสื้อแดงในจังหวัดขอนแก่นหลายคนก็ได้ตีความวิฤติการณ์ พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ในแนวทางที่ต่อต้าน ไม่เห็นด้วย และผิดหวังกับแนวทางของแกนนำในส่วนกลางอย่างชัดเจน มวลชนบางคนในพื้นที่เองก็ตีความวิฤติการณ์ดังกล่าวว่าเป็นการหักหลังคนเสื้อแดง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างกรอบความคิดทางการเมืองของคนเสื้อแดงขอนแก่น ได้ประกอบสร้างกรอบความคิดของความอยุติธรรม (Injustice Frame) เป็นกรอบความคิดหลัก (Master Frame) กรอบความคิดดังกล่าวมีความยืดหยุ่น มีพลังสามารถทำให้เกิดเชื่อมโยงรวบรวมนำความคิดทางการเมืองของชาวบ้านที่กระจัดกระจายและอ่อนแอได้ ร้อยรัดทัศนคติที่แตกต่างกันของปัจเจกบุคคล และสร้างความหมายร่วมกันของคนเสื้อแดง ทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างเข้มข้นของชาวบ้านและแกนนำ จนเกิดเป็นขบวนการเสื้อแดงขอนแก่นขึ้น ขณะเดียวกันกรอบความคิดของความ อยุติธรรมยังเป็นกรอบความคิดหลักที่แกนนำได้เลือกใช้ เพื่อพยายามดึงดูดมวลชนที่ไม่มีความตื่นตัวหรือไม่เคยที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมาก่อน ให้เข้ามาสนับสนุนขบวนการเสื้อแดงขอนแก่น ข้อค้นพบของงานศึกษานี้ยังพบว่า มวลชนมีความพยายามสร้างความหมายความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตัวของมวลชนเองด้วย โดยเฉพาะผ่านกรอบคิดเรื่อง ความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นและความไม่เท่าเทียมกัน (Social Class and Inequality) เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับตัวของมวลชน จะเห็นได้ขบวนการเสื้อแดงได้เลือกใช้กรอบความคิดหลักของความอยุติธรรมประสบความสำเร็จในแง่ของการก่อให้เกิดการตีความที่มีเป้าหมายเหมือนกันตลอดช่วงเวลาของการเคลื่อนไหว สร้างความชัดเจนให้ขบวนการเคลื่อนไหว และสร้างความมีชีวิตชีวาให้กรอบความคิด จนสามารถเปลี่ยนจากสาธารณะชนผู้เฝ้ามองให้กลายเป็นผู้สนับสนุน เมื่อมีการรณรงค์ผ่านกรอบความคิดหลัก “ความอยุติธรรม” รวมทั้งกรอบความคิดได้สร้างก็ความชอบธรรมให้กับกิจกรรมการเคลื่อนไหวของขบวนการเสื้อแดง มวลชนเสื้อแดงจังหวัดขอนแก่นได้เลือกรับกรอบความคิดของขบวนการที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของตนเอง โดยพิจารณาและสอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคมการเมือง อย่างไรก็ตามการสร้างและเชื่อมโยงกรอบความคิดระหว่างแกนนำกับมวลชนก็ทำได้เป็นไปด้วยความราบรื่นไม่ หากแต่มีความซับซ้อน ปะทะ ต่อกันของตัวแสดงหลักทั้งสองภายในขบวนการด้วย เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่า มวลชนไม่ได้ถูกแกนนำชักจูง จูงใจได้อย่างง่ายดาย แสดงให้เห็นว่ามวลชนคนเสื้อแดงในฐานะตัวแสดงผู้ปฏิบัติการ (Actor) ไม่ได้ตีความหรือให้ความหมายต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในลักษณะเดียวกันทั้งหมด อันนำไปสู่ความขัดแย้งไม่ลงรอยกันในขบวนการ รวมถึงนำไปสู่ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดให้สอดคล้องกับการให้ความหมายของกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างกรอบความคิดใหม่ให้เกิดการยอมรับ ทดแทนกรอบความคิดชุดเก่าที่ไม่สอดคล้องกับความหมายของกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลายภายในขบวนการ สร้างความชอบธรรมให้กับตัวของมวลชน อีกทั้งประสิทธิภาพของกรอบความคิดขบวนการเสื้อแดงยังสามารถการสร้างปัจเจกบุคคลผู้ตื่นตัวทางการเมืองด้วยอย่างไรก็ตามข้อค้นพบที่สำคัญอีกประการคือ ขบวนการเสื้อแดงขอนแก่นมิได้เป็นเนื้อเดียวกัน หากแต่มีความหลากหลายภายในขบวนการ จนก่อให้เกิดการปะทะ ต่อกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงภายในขบวนการเอง แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวของขบวนการเสื้อแดงที่มีอยู่ตลอดเวลา ความท้าทายของการเคลื่อนไหวของขบวนการเสื้อแดงมิได้มาจากปัจจัยภายนอกขบวนการเท่านั้น หากแต่เกิดขึ้นจากภายในขบวนการเองเช่นเดียวกันและความท้าทายที่เกิดขึ้นภายในขบวนการเองแสดงให้เห็นถึงความพยายามรักษา หล่อเลี้ยง ประนีประนอม ทั้งยังแสดงให้เห็นว่าขบวนการเสื้อแดงไม่ได้เป็นอิสระจากทั้งภายในและภายนอกขบวนการ

ประโยชน์ของการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยทำให้เข้าใจถึงยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีในกระบวนการกรอบความคิดทางการเมือง อันเป็นผลให้คนเสื้อแดงเกิดความตื่นตัวทางการเมืองและจนทำให้คนเสื้อแดงลุกขึ้นมาปฏิบัติทางการเมืองในช่วงเวลาที่ผ่านมา รวมทั้งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสร้างหรือผลิตซ้ำกรอบความคิดทางการเมืองของคนเสื้อแดงจากการสะท้อนผ่านการเคลื่อนไหวในด้านต่างๆของมวลชนคนธรรมดาในขบวนการเสื้อแดง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษากระบวนการสร้างกรอบความคิดของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองอื่นๆที่ส่งผลสะท้อนต่อการเมืองไทย เพื่อเข้าใจต่อปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยควรมี

การศึกษาขบวนการทางสังคมในมิติของการกระทำ การท้าทาย การต่อต้าน ที่มุ่งปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจ คุณค่า ความเชื่อเกี่ยวกับวัฒนธรรม และจิตสำนึกของผู้คนมวลชนธรรมดาในขบวนการที่ถูกกละเลยจะงานศึกษาก่อนหน้า เพื่อขยาย ตำแหน่งแห่งที่งานศึกษาเกี่ยวกับขบวนการทางสังคมในประเทศไทย

References

- Alexander, S. T., and McCargo, D. (2016). War of words: Isan redshirt activists and discourses of Thai democracy. *South East Asia Research*, 24(2), 222-241.
- Anonymous. (2018). Anti-Royalism in Thailand Since 2006: Ideological Shifts and Resistance. *Journal of Contemporary Asia*. 48(3),363-394.
- Archamas N. (2010). Kāndōenthāng khōng mækhā sūa dæng : chāk talāt sū kāmūang bon thōng thanon [From Market to the Street:the Journey of the Red Shirt Woman Traders]. *Journal of Social Sciences, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University*. 22(2),53-90.
- Barbalet, J.M. (2001). *Emotion, Social Theory, and Social Structure A Macrosociological Approach*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Benford, R.D. (1997). An Insider's Critique of the Social Movement Framing Perspective. *Sociological Inquiry*, 67(4),416.
- Benford, R. D., and Snow, D. A. (2000). Framing processes and social movements: An overview and assessment. *Annual review of sociology*. 26(1),611-639.
- Charoensin-o-larn, C. (2018). *Sunthariyasat kap kāmūang phak prachachon [Aesthetics and peoples's politics]*. Bangkok : Thammasat press Thammasat University.
- David A. Snow, E. Burke Rochford, Jr., Steven K. Worden and Robert D. Benford. (1986). Frame Alignment Processes, Micromobilization, and Movement Participation. *American Sociological Review*. 51(4), 464-481.
- Della Porta, D. (2014). *Methodological Practices in Social Movement Research*. Oxford : Oxford University Press.
- Hewison, K. (2010). Rebellion, repression and the red shirts. *East Asia Forum Quarterly*. 2(2),14-17.
- Jarenpanit, T. (2017). Love, Anger and Hate of the Red Shirts: The Contestation of Meanings of Politics and Justice. *Thammasat Review*, 20(2), 103-124.
- Johnston, H., and Noakes, J. A. (Eds.). (2005). *Frames of protest: Social movements and the framing perspective*. New York : Rowman & Littlefield Publishers.
- Kitiarsa, P. (2010). *From Red to Red: An Auto-Ethnography of Economic and Political Transitions in Northeast Thai Village*. Bangkok : Perspectives on a Divided Thailand.
- Kotamee, I. (2017). *Patibatkan phasa lae kansang khwamchop tham nai kan tosu khong khabuankan khluaiwai thangka muang Thai Phosot songphanharosipkaot - songphanharohasipchet [The language practices and legitimation in Thai political movements struggles (2006-2014) (Unpublished master's thesis)]*. Thammasat University, Bangkok, Thailand.
- Laungaramsri, P. (2013). *Kamnoet lae phatthanakan sua daeng Chiang Mai [Becoming red /The origin and development of Chiang Mai red shirts]*. Chiang Mai : Faculty of Social Sciences Chiang Mai university.
- McAdam, Doug and David A. Snow. (2010). *Readings on Social Movements : Origins, Dynamics, and Outcomes*. Oxford : Oxford University Press.
- Mukdawijitra, Y. and Cheangsan, U. (2013). *Kamnoet lae phonwat "khon sua daeng [The Rise of Red and dynamics]*. Bangkok : People's Information Center (The April - May'10 Crackdowns).

- Nethipo, V. (2015). *Hip bat kap bun khun : kānmuāng kānlūk tang læ kān plānplāng khruākhaī 'uppatham [Politics elections and Evolution of Networks Clientelism]*. Chiang Mai : Center for ASEAN Studies Chiang Mai University.
- Nuttapattanun, E. (2015). *Kānmuāng sūa sī kap kānsuksā khabuānkān tō klap tām čārīt kānsuksā khabuānkān thāng sangkhom læ kānmuāng [The Colored-shirt Politics and the Study of Counter-movement in the Tradition of Social and Political Movement Study]*. *Journal of Social Sciences, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University*. 27(1),85-128.
- Pintobtang, P. (2009). *Krōp kān wikhro kānmuāng bæp thritsadi khabuānkān thāng sangkhom [Political Framework Analysis of the Theory of Social Movement]*. Bangkok : Heinrich Boell Stiftung Foundation South East Asia.
- Sangkhamanee, C. (2012). *Chumchon hæng nan chū prāthana : watthanatham kānmuāng nai chiwit prācham wan kap khruākhaī khwāmsamphan nai kānphatthana thōngthin [A Community Named Desire: Everyday Political Culture and Social Network in Local Development]*. Bangkok : Office of Thai Health Promotion Foundation.
- Satitniramai, A. Mukdawijitra, Y. and Pawakapan, N. (2013). *Thopthuan phum that kānmuāng Thai [Re-examining the political landscape of Thailand]*. Bangkok : Thai Health Promotion Foundation (Thai Health).
- Sitti K. (2015). *Witthayu chumchon kap khabuānkān sūa dæng [Community Radio Stations and the Redshirt Movement]*. *Local Administration Journal*. 8(4),1-18.
- Sopranzetti, C. (2013). *The Owners of the Map: motorcycle taxi drivers, mobility, and politics in Bangkok*. Cambridge : Harvard University.
- Sripokangkul, S. (2019). Injustice in Non-Transitional Regimes: The Eighth Anniversary of the Massacre of the Thai 'Red Shirts'. *Intellectual Discourse*, 27(1),7-45.
- Sukrasebya, S. (2019). *čak kon khwāmprāthana khōng klum khon sūa dæng : kān chuām tō khwāmmai thāngkān muāng kap kōrānī rabōp - thaksin [The Desiring Machine of Red Shirt Groups: The Assemblage of Political Meanings with the case of "Thaksin-Regime"]*. *Journal of Politics and Governance*, 9(3), 24-54.
- Thabchumpon, N. (2016). Contending political networks: A study of the "Yellow Shirts" and "Red Shirts" in Thailand's politics. *Southeast Asian Studies*. 5(1),93-113.
- Walker, A. (2012). *Thailand's political peasants: Power in the modern rural economy*. Wisconsin : University of Wisconsin Press.
- Yuktanan, S. (2012). Ritualizing Identity-Based Political Movement : Challenging Thailand's Political Legitimacy through Blood-Sacrificing Rituals. *The Michigan Journal of Asian Studies*. 2,89-110.